

STENDHAL (1783 - 1842)
ČERVENÝ A ČERNÝ (1830)

Stendhal: Červený a černý, Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění Praha 1958, šesté vydání

Děje se ve Francii (Verrières a Paříž), v první polovině devatenáctého století.

Hlavní postava: Julián Sorel – syn majitele pily, byl odmala pokládán za „černou ovci“ rodiny. Byl velice ctižádostivý, nerad si nechával poroučet a zpočátku opovrhoval bohatými a vysoce postavenými lidmi.

Starosta městečka Verrières, pan de Rénal, byl hodně bohatý, měl spoustu domů i továrnu, ale byl také patričně namyšlený. Aby svým nepřátelům ukázal, že je na tom opravdu dobře, rozhodl se najmout si učitele latiny pro své děti. Vytáhnout se chtěl hlavně nad panem Valenodem, ředitelem chudobince.

Najal Juliána Sorela, obyčejného venkovana, který ale uměl výborně latinsky. Julián hned první den ohromil všechny obyvatele starostova domu tím, že odříkával nazpaměť Bibli (shodou okolností se chtěl stát knězem). Hned se osvědčil, děti ho měly rády a navíc dělaly pokroky. Po nějakém čase se Julián sblížil se starostovou ženou, paní de Rénal. Dokonce se do ní zamiloval a jeho láska byla opětována. Vše samozřejmě bez vědomí pana de Rénal. Ovšem díky anonymním dopisům od pana Valenoda začal brzy něco tušit. Oběma milencům pak dalo hodně práce, než se jim podařilo starostu přesvědčit o opaku. Ale od té doby pan de Rénal již nikdy nebyl tak důvěřivý, jako předtím... Avšak Julián myslel i na svou kariéru duchovního. Svým přítelem, bývalým farářem abbé Chilanem, byl doporučen do besanconského semináře, kde měl studovat. Bylo to v době, kdy měl právě ony problémy se starostou kvůli paní de Rénal, a tak se rozhodl odjet. V Besanconu měl výborné výsledky a hlavně odhodlání, takže se velmi brzy projevil v kladném slova smyslu. Dokonce se spřátelil s ředitelem semináře, abbé Pirardem. A právě pan Pirard doporučil svého přítele Juliána markýzi de la Mole, aby mu dělal sekretáře.

Julián tedy odjel do Paříže, cestou se ještě potají stavil za paní de Rénal (jeho návštěva neskončila valně, byl nucen utéct a dokonce se po něm střílelo) a byl přijat u markýze de la Mole. Zpočátku ho markýz neměl moc v oblibě, nemohl zapomenout na jeho neurozený původ a navíc Julián dělal při psaní dopisů gramatické chyby. Ale s postupem času se zlepšoval a markýz si ho nakonec velmi oblíbil, dokonce mu i zvýšil plat.

Ale nebyl by to Julián, kdyby se nezamiloval do markýzovy dcery Matyldy. Ona ho také milovala, ale jen dva dny. Vzpomněla si totiž na jeho původ a svoji lásku považovala jen za chvilkové poblouznění. Jiného názoru byl Julián. Nejprve mu sice vadilo její panovačné chování, ale pak se do ní zamiloval nadobro. Bohužel jeho láska nebyla opětována...

Markýz jednou pověřil Juliána tím, aby dělal zapisovatele na jeho tajném jednání. Po tomto jednání si poznámky musel zapamatovat a přednést je jistému vévodovi ve Štrasburku. Tady se od svého přítele, kníže Kozarova, dozvěděl několik rad, jak svést dívčí srdce.

Julián věděl, že ho Matylda pořád aspoň trochu miluje. Podle Kozarových rad se začal před zraky Matyldy dvořit jiné dámě, dokonce jí posílal i dopisy. Když Matyldu takto trýznil již delší dobu, vrhla se mu k nohám, i jemu se jí zželelo a padli si do náručí. Začali se navzájem vroucně milovat a jednoho dne se Matylda odvážila vše sdělit svému otci, markýzi de la Mole. Ten se zpočátku velice rozzuřil (není se čemu divit, rázem mu byly zkaženy všechny plány, které měl – chtěl, aby jeho dcera byla vévodkyní, což s Juliánem nebylo možné), ale po čase se uklidnil a dokonce počal svého zetě i finančně podporovat. Ale v hloubi duše stále doufal, že se Juliánovi něco stane...

Nakonec přinutil svoji dceru k tomu, že jestli se chce skutečně vdát za Juliána, musí se společně odstěhovat na jedno z jeho venkovských sídel. Bohužel, v tu dobu se také paní de Rénal rozhodla napsat markýzi dopis, ve kterém Juliána očernila, řekla, že mu jde jen o peníze. Na to markýz odjel neznámo kam a své dceři vzkázal, že pokud se za něj vdá, již ji nechce vidět. Matylda dopis ukázala Juliánovi a ten se v návalu vzteku rozhodl paní de Rénal zabít...

Tento incident se mu naštěstí nepovedl, paní de Rénal byla postřelena a on zajat a odvezen do Besanconu. Vše se dozvěděla Matylda a dělala vše pro to, aby byl její milenec osvobozen. Dokonce i nejvyšší soudce, který měl v moci ty ostatní jí slíbil, že Julián bude osvobozen. Bohužel v porotě seděl pan Valenod, Juliánův dávný sok a vše zkazil, když přesvědčil i ostatní soudce o Juliánově vině. O tomto procesu, hlavně kvůli Matyldě, vědělo celé město a spoustu dojatých žen se přišlo podívat. O to více byly zklamány, když soudce vyřkl rozsudek.

Julián sice podal odvolání, ale nakonec mu stejně nepomohlo. Do popravy zbýval měsíc, během nějž ho několikrát navštívila i paní de Rénal, se kterou se usmířil a opět ji začal vroucně milovat, dokonce více než Matyldu.

Po popravě jeho tělo vykoupil jeho přítel, bylo odvezeno do jeskyně nedaleko Verrières, kde byl vykonán pohřeb. To vše za účasti mnoha lidí i samotné Matyldy. Paní de Rénal nakonec tři dny po Juliánově smrti skonala se svými dětmi v náručí...